

**HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM**

Narva Õigeusu Gümnaasium
Grafovi tn 4
20308 Narva
Ida-Virumaa

25.10.2022 nr 9.5-2.2/22-
23/5/17

**Riikliku järelevalve õiendi kinnitamine Narva Õigeusu
Gümnaasiumis**

Erakooliseaduse § 23 lõike 1, korrakaitseaduse § 1 lõike 3, põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 84 lõigete 1 ja 3 ning haridus- ja teadusministri 24. mai 2022 käskkirja nr 155 „Volituse andmine riikliku ja haldusjärelevalve teostamiseks, tegevuslubade andmiseks ning huvihariduse õppekavade registreerimiseks Eesti hariduse infosüsteemis“ punkti 4 alusel:

1. Kinnitan Narva Õigeusu Gümnaasiumi riikliku järelevalve õiendi (lisatud).
2. Kooli pidajal MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine palume esitada õiendis tehtud ettekirjutuste täitmise kohta Haridus- ja Teadusministeeriumile kirjalik aruanne ettekirjutuste täitmist tõendavate dokumentidega hiljemalt viie tööpäeva jooksul peale ettekirjutuse tähtaega.
3. Käesolevat korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades kaebuse Tartu Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ruth Elias
peaekspert
735 0106
ruth.elias@hm.ee

Lisa: Narva Õigeusu Gümnaasiumi õiend

Koopia: Narva Linnavalitsus

Lisa
KINNITATUD
Haridus- ja Teadusministeeriumi
õiguspoliitika osakonna
järelevalve valdkonna peaeksperdi korraldusega
„Narva Õigeusu Gümnaasiumi riikliku järelevalve õiendi
kinnitamine“

ÕIEND

RIIKLIKU JÄRELEVALVE TEOSTAMISE KOHTA NARVA ÕIGEUSU GÜMNAASIUMIS

SISSEJUHATUS

1. Narva Õigeusu Gümnaasium (edaspidi *kool*) on MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine (edaspidi *pidaja*) hallatav õppeasutus aadressil I. Grafovi tn 4, Narva.
2. Riiklikku järelevalvet teostati koolis Haridus- ja Teadusministeeriumi õiguspoliitika osakonna järelevalve valdkonna peaeksperdi 02.08.2022 korralduse nr 9.5-2.2/22-23/5/4 „Riikliku järelevalve algatamine Narva Õigeusu Gümnaasiumis“ alusel.
3. Järelevalvet eesti keele ja eestikeelse õppe korraldamise üle teostasid Haridus- ja Teadusministeeriumi õiguspoliitika osakonna juhataja Raina Loom ja järelevalve valdkonna peaeksperdi Ruth Elias, eksperdina oli kaasatud Jõhvi Gümnaasiumi eesti keel teise keelena õpetaja ja õppetooli juht Ulvi Vilumets.
4. Järelevalves vaadeldi, kas koolis tagatakse eesti keele ja eestikeelne õpe tasemel, mis võimaldaks põhikooli lõpetajatel jätkata õpinguid eesti õppekeelega õppeasutuses; missuguseid meetodikaid ning õppematerjale kasutatakse eesti keele ja eestikeelses aineõppes; kas eesti keeles aineid õpetavad õpetajad on läbinud teises keeles õpetamise meetodika koolituse, kas õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon ja eesti keele oskuse tase vastavad kehtivatele nõuetele.
5. Järelevalve algas 20.09.2022.
6. Järelevalves vesteldi kooli pidaja, direktori ja õppealajuhatajaga, eesti keele õpetajatega, tutvuti kooli dokumentatsiooni ja õppekeskkonnaga vaadeldavas valdkonnas, võrreldi kooli dokumentatsioonis kajastatud andmeid tegeliku olukorra ja Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) tehtud kannetega.

KOKKUVÕTE

Kool on ainus Narva linnas tegutsev eraõppeasutus, mis korraldab õpet põhikooli I–III kooliastmes ja gümnaasiumiastmes. Seisuga 20.09.2022 õppis koolis 105 õpilast ning töötas 25 õppe- ja kasvatusala töötajat.

Kooli õppekavas vajavad täiendamist matemaatika ainekavad ja karjääriplaneerimine ning korrastamist vajavad võõrkeelte ainekavad, milles ei ole käsitletud valdkonda tervikuna, kuna eesti keel teise keelena ainekava on vormistatud eraldi. Muus osas vastab õppekava nõuetele.

Eesti keelt teise keelena õpitakse alates 1. klassist. Koolis õpetatakse eesti keelt teise keelena ainekava alusel, mis vastab riiklikule õppekavale. Eestikeelset aineõpetust põhikoolis rakendatud ei ole. Eesti keele tunde viivad läbi kolm C1 tasemel eesti keelt oskavat õpetajat, kellest ühe kvalifikatsioon ei vasta kehtivatele nõuetele.

Õpilaste eesti keel teise keelena lõpueksami tulemused ja B1-keeletaseme saavutanute näitajad on tunduvalt madalamad riigi keskmistest tulemustest, samuti on madalamad Narva linna teiste koolide tulemustega võrreldes. 2021. aastal oli põhikooli lõpus eesti keel teise keelena keskmine tulemus koolis 37,56%, Narva linna keskmine 57,34% ja Eesti keskmine 63,34% ning B1-keeletaseme saavutas 11,11% eksami sooritanutest, Narva linna keskmine oli 42,80% ja Eesti keskmine 57,89%.

Sisehindamise protsessis on kool oma tegevust analüüsinud ja koostanud kokkuvõtte igal õppeaastal ning koostanud sisehindamise aruande perioodi 2016–2019 kohta. Koolis on sisehindamisel märgatud, et riiklikud tulemusnäitajad eesti keele õpetamise valdkonnas on riigi keskmistest tulemustest madalamad. Põhikooli lõpus on eesti keel teise keelena lõpueksami tulemuste keskmised näitajad madalamad riigi keskmistest näitajatest. Tulemusi on koolis analüüsinud ja sisehindamise aruandes on planeeritud tegevusi tulemuste parandamiseks. Nii toimus 2021/2022. õppeaastal õpetajatele koolitus, mille käigus muudeti eesti keel teise keelena ainekava, kuhu viidi sisse astme- ja üldpädevuste kujundamise põhimõtted, läbivate teemade käsitlemine ja lõiming teiste õppeainetega.

Kooli 2022/2023. õppeaasta üldtööplaanis on sõnastatud üheks eesmärgiks õppe kvaliteedi parendamine ja kooli maine kujundamine ning ülesanneteks muutunud õpikäsituse põhimõtete rakendamine õppeprotsessi korraldamisel, õppekvaliteedi parendamine riigikeele õpetamisel ning läbi lõimitud aineõppe ja üldpädevuste, sh lugemisoskuse kujundamine ja õpetaja professionaalse arengu toetamine. Mõned püstitatud ülesanded ei sisalda konkreetseid tegevusi eesmärgi saavutamiseks.

Õpetaja professionaalset arengut toetava keskkonna loomisel on planeeritud koolitustel osalemine, sh lõimitud aine- ja keeleõppe koolitused. Käesoleval õppeaastal on planeeritud eestikeelse aineõppe lähteolukorra kaardistamine ja ülemineku planeerimine, tegevusteks on planeeritud luua õpetajatele võimalus osaleda keelekursustel või ainealastel kursustel eesti keeles ja eestikeelse terminoloogia kasutamine koolis ja õppeainetes („rääkivad“ seinad, näitlik õppematerjal, e-õppematerjal).

Järelevalves selgus, et kooli 25st õppe- ja kasvatusala töötajast puudub ametikohale kehtestatud nõuetele vastav kvalifikatsioon neljal ja ametikoha nõuetele vastav keeletase 11 töötajal. Perioodil 2017–2021 on eesti keelt õppinud keelekursustel 15 õpetajat. Teises keeles õpetamise metoodikakursusel ei ole perioodil 2017–2022 osalenud ükski õpetaja. 16 õpetajat osales 70tunnisel koolitusel „Koostöö ja lõimingu kaudu üldpädevuste kujundamine õpilastes“.

OLUKORRA KIRJELDUS

Kool on Narva linnas tegutsev eraõppeasutus, mis korraldab õpet I–III kooliastmes ja gümnaasiumiastmes. Seisuga 20.09.2022 õppis koolis 105 õpilast, neist I kooliastmes 26, II kooliastmes 23 ja III kooliastmes 36 ning gümnaasiumiastmes 20. Koolis töötas 25 õppe- ja kasvatusala töötajat.

1. Õppekava vastavus nõuetele

Järelevalves oli vaatluse all eesti keele õppega seonduv, kuid kuna kooli õppekava on tervikdokument, mis on koolis õpingute aluseks ja milles eelkõige tuuakse välja kooli eripärast tulenevad valikud riiklike õppekavade raames, oli õppekava vaatluse all tervikuna, sest eesti keele õpet puudutavat ei saa muust õppest eraldiseisvana käsitleda.

Kooli õppekava üldosa on kinnitanud pidaja Äriregistrisse kantud esindaja, kes on ühtlasi direktor, käskkirjaga¹. Õppekava üldosa muudatusi on enne kinnitamist arutatud kooli nõukogus², õppenõukogus³, õpilasesinduses⁴. Nõukogu ja õpilasesinduse vastavate koosolekute protokollid olid vormistatud vene keeles.

Seega ei ole kooli tegevus kooskõlas erakooliseaduses⁵ (edaspidi *EraKS*) sätestatuga, kuna seadusest tulenevalt on kooli asjaajamiskeel eesti keel.

Ärakuulamisel selgitas direktor, et kooli põhikirja⁶ kohaselt kasutatakse sisemises asjaajamises koos eesti keelega vene keelt.

Ainekavad on kehtestatud kahel erineval ajal. Eesti keel teise keelena ainekavad kinnitas pidaja esindaja, kuid viitas allkirjastamisel, et on ühtlasi kooli direktor⁷, arvamuse on enne andnud õppenõukogu⁸. Kooli nõukogu ja õpilasesinduse arvamuse avaldamine ei selgu, kuna neid protokolle järelevalves ei esitatud. Ühestki koostatud protokollist ei selgu, mida muudeti, kuidas muudeti ja mis tingis muutmise vajaduse, samuti ei kajastu selgitused, mis võimaldab kooli tegevuse edasisel planeerimisel arvestada varem toimunud arutelusid. Õppenõukogu protokollis ei sisaldu arutelu, mistõttu ei ole täidetud haridus- ja teadusministri määruse nõuet⁹, mille kohaselt esitatakse protokollis sõnavõtjate nimed ja sõnavõtu lühike sisu. Järelevalves esitatud teiste valdkondade ainekavadele on lisatud märge, et need on kinnitanud pidaja¹⁰, kuid dokumente õppekava kinnitamise ja arvamuse avaldamise kohta järelevalves ei esitatud, kuna direktori sõnul koolijuhtide vahetumisel dokumentide üleandmisel neid dokumente uuele juhile üle ei antud.

Juhtkonna sõnul on õppekava muutmise seotud arutelud toimunud töökoosolekutel ja selleks korraldati ka rühmatöid. Seda tõendati kohapeal rühmatööde tulemusi näidates. Juhtkonna arvates eeldab õppekava uuendamine tervikuna õpetajate paremat eesti keele oskust. Juhtkonna kinnitusel on koolis prioriteediks eesti keele õpetamise tase ja õpilaste eesti keele oskuse paranemine.

Järelevalves leidis kinnitust, et kool on leidnud kvalifikatsioonile vastavad eesti keelt nõutaval tasemel valdavad eesti keele õpetajad, kellest ühega on töösuhe ajutiselt peatatud ning tema asendajal puudub nõutav kvalifikatsioon, kuid eesti keel on tema emakeel ning ta omab pedagoogilist kogemust eelnevat keelekümbelklassides eesti keelt õpetades.

¹ Direktori 11.06.2020 käsk kiri nr 5-2020/III.

² Nõukogu 10.06.2020 koosoleku protokoll (numbrita).

³ Õppenõukogu 08.06.2020 koosoleku protokoll nr 16.

⁴ Õpilasesinduse 25.05.2020 koosoleku protokoll nr 5.

⁵ EraKS, § 15 lg 4.

⁶ MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine 11.07.2019 otsuse (numbrita) § 23 lg 3.

⁷ Direktori 17.06.2022 käsk kiri nr 6-2022/III.

⁸ Õppenõukogu 17.06.2022 koosoleku protokoll nr 4.

⁹ Haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määruse nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“ § 5 lg 8 p 6.

¹⁰ MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine 22.12.2017 koosoleku protokoll nr 27.

Põhikooli riikliku õppekava (edaspidi *PRÕK*) kohustuslikud ainetunnid¹¹ on nõutavas mahus kooli õppekavas sätestatud. Eesti keel teise keelena tunnid algavad esimesest klassist, tunde on kooli õppekavas *PRÕKis*¹² nõutud mahus. Õppekava tunnijaotusplaanis¹³ on eesti keelt I kooliastmes 6, II kooliastmes 12 ja III kooliastmes 12 tundi. Sama tundide maht on ka sätestatud kooli päevakavas¹⁴. Aineõpetuse tunde eesti keeles ei ole õppekavas planeeritud ja ka ei toimu. Kooli juhtkond on enda kinnitusele hinnanud olemasolevate õpetajate ettevalmistust ja eesti keele oskust ning pakkunud õpetada mõnda ainet eesti keeles, näiteks inimeseõpetust 4. klassis või rakenduslikke ained nagu keemiat gümnaasiumiastmes, kuid seni ei ole neis ainetes eestikeelset õpet rakendatud. Juhtkonna sõnul ei ole koolis tööl rohkem õpetajaid, kes suudaks eesti keeles ainet õpetada, sest paljude õpetajate keeletase ei vasta isegi nõutavale B2 tasemele.

Kooli õppekava üldosa ja ainekavad ei vasta täiel määral *PRÕKi* nõuetele¹⁵. Õppekava üldosa ei ole kooskõlas *PRÕKis*¹⁶ sätestatuga, sest õppekava üldosas¹⁷ on sätestatud, et alates 4. klassist õpetatakse tehnoloogiaõpetust/käsitööd ning kehalist kasvatust poistele ja tüdrukutele eraldi rühmades. *PRÕK* sätestab, et alates II kooliastmest moodustab kool õpilaste soovide ja huvide põhjal õpperühmad, millesse jagunedes on õpilastel võimalus valida õppeaineiks kas käsitöö ja kodundus või tehnoloogiaõpetus. Õpperühmadesse jagunemine ei ole soopõhine ning kooli õppekava koostamisel võidakse II ja III kooliastmes tehnoloogiavaldkonna õppeaineid õpetada ühendatult nii, et see aitaks kaasa soolise võrdõiguslikkuse edendamisele ja annaks nii poistele kui ka tüdrukutele vajalikul määral teadmisi ja oskusi nii tehnoloogiaõpetuse kui kodunduse ja käsitöö alal. Vähemalt 10% õppeks peab kool korraldama, et õpilased vahetavad õpperühmad nii, et tehnoloogiaõpetuse asemel on kodundus ning käsitöö ja kodunduse asemel tehnoloogiaõpetus. Juhtkonna sõnul on see eksitus, sest õpilastel on tegelikult võimalik valida käsitöö ja kodundus või tehnoloogiaõpetus.

Põhikooli matemaatika ainekavas puudub II kooliastme teema „Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine“ õpitulemuses viidatud mõiste „kiir“¹⁸. Gümnaasiumi riikliku õppekava¹⁹ matemaatika ainekavas on mitmes kohas matemaatiline tekst ebatäpne ja seetõttu ei ole matemaatiline sisu kooskõlas riikliku õppekavaga, näiteks V kursuse „Funktsioonid I“ õppesisu²⁰. Riiklikus õppekavas on funktsioon $y=a/x$, kuid kooli õppekavas on see kujul $xy=a$, samuti ei vasta kooli õppekavas toodud funktsiooni kirja pilt riiklikus õppekavas olevale $y = ax^2 + bx + c$.

Võõrkeelte ainekavad ei ole ühtseks valdkondlikuks kavaks seotud, sest eesti keel teise keelena ainekavad on vormistatud eraldiseisvana. Vene keele ja kirjanduse ainekavad gümnaasiumis on kohustuslikud ained, kuid kooli õppekavas on vene keele ja kirjanduse kursused vormistatud valikainetena, seega tuleb gümnaasiumi vene keele ja kirjanduse ainekava viia emakeele valdkonda. Kirjanduse ainekava vajab keelelist korrektuuri,

¹¹ Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 15 lg 3.

¹² Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 15 lg 3.

¹³ Direktori 10.12.2020 käskkiri nr 5-2020/III, lisa 1 p 3.1.1.

¹⁴ Direktori 01.09.2022 käskkiri nr 7-2022/III.

¹⁵ Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lg 6.

¹⁶ Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ lisa 7.

¹⁷ Direktori 11.06.2020 käskkiri nr 5-2020/III, lisa 1 lk 5.

¹⁸ Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ lisa 3.

¹⁹ Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ lisa 3.

²⁰ Direktori 11.06.2020 käskkiri nr 5-2020/III, lisa 2 lk 12.

täpsustamist vajavad autorite nimed ja teoste pealkirjad.

Paljudes ainekavades, näiteks matemaatika, kunst, muusika, on dokumendi päises viide kooli endisele nimetusele.

Kooli õppekavas on ebatäpsusi. Näiteks on sätestatud, et karjääriteemat käsitletakse koostöös Innove Rajaleidja keskusega, kuid karjäärikoordinaatori teenust osutab 2019. aasta algusest Töötukassa. Haridus- ja Noorteamet (endine Innove) jätkab koolituste ning võrgustikuürituste pakkumist karjääriõppe valdkonnas.

EraKS²¹ sätestab, et erakoolis võib anda konfessionaalset usuõpetust erakooli nõukogu kehtestatud tingimustel ja korras. Sama säte lisab, et konfessionaalse usuõpetuse õppimine on vabatahtlik. Kooli põhikirjas²² on sätestatud, et kooli eripäraks on usuõpetus õppeainena, igapäevased hommikupalved ja altarijumalateenistus kord nädalas. Kooli traditsioonide hulka kuulub kristlik kasvatus ning selle elukorraldusega seotult mitmesugused regulaarsed või erakorralised palvused ja jumalateenistused. Kooli põhikirja²³ kohaselt on usuõpetus koolis kohustuslik. Seega on põhikiri vastuolus EraKSiga, sest ei ole kehtestatud usuõpetuses osalemise ja usuõpetusest loobumise tingimusi ja korda, ning seda, kuidas tagatakse konfessionaalse usuõpetuse õppimise vabatahtlikkus.

Juhtkonna sõnul on õigeusuõpetus 2., 3. ja 7. klassis valikainena. Teistes klassides ringitundidena. Gümnaasiumis on võimalik valida üks kursus valikainena. Juhtkond kinnitas, et seni ei ole kedagi sunnitud neis tundides osalema, aga kõik õpilased osalevad vabatahtlikult. Samuti ei sunnita õpilasi, kes ei soovi, osalema hommikupalvustel. See leidis järelevalves ka kinnitust, sest osad lapsed viibisid hommikupalvuse ajal koridoris. Vabatahtlikkus tuleb aga sätestada ka dokumentides, et vältida olukorda, kus kool oma praktikat selles küsimuses muudab.

1.1. Ettepanekud direktorile

- 1.1.1. Kajastada protokollides kooli nõukogus ja õpilasesinduses toimuvad arutelud ning ettepanekud kooli alusdokumentide ning oluliste põhimõtete kohta, mis aitab säilitada kokkulepete taga olevaid tõlgendusi ja selgitusi, samuti võimaldab see kooli tegevuse edasisel planeerimisel varem toimunud aruteludega arvestada.
- 1.1.2. Leida võimalused eesti keele kui teise keele tundide mahu suurendamiseks ning kaaluda eestikeelsete aineõpetuse tundide läbiviimist, et suurendada õpilaste eesti keele kasutamist praktikas.
- 1.1.3. Korrigeerida karjääriõppe õppekavad, sh karjääriinfo ja nõustamise korraldamine, et tagada õppekava ajakohasus.

1.2. Ettekirjutused pidajale

- 1.2.1. Tagada kooli õppekava koostöla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ § 24 lõike 6 punktiga 5 ja Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 19 lõikega 5 vastavalt käesoleva õiendi punktis 1 toodud selgitustele. Täitmise tähtaeg: 01.04.2023.
- 1.2.2. Tagada matemaatika ainekava koostöla Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruses nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“ ja selle lisas 8 ning Vabariigi Valitsuse 06.01.2011.

²¹EraKS, § 11 lg 5.

²² MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine 11.07.2019 koosoleku otsuse lisa, § 4 lg 4 p 5.

²³ MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine 11.07.2019 koosoleku otsuse lisa, § 4 lg 4 p 5.

a määruses nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ ja selle lisas 3 kehtestatud vastavalt käesoleva õiendi punktis 1 toodud selgitustele. Täitmise tähtaeg: 01.04.2023.

- 1.2.3. Tagada õppenõukogu protokollide vormistamisel kooskõla haridus- ja teadusministri 23.08.2010. a määruse nr 44 „Kooli õppenõukogu ülesanded ja töökord“ § 5 lõike 8 punktiga 6, esitades protokollis sõnavõtjate nimed ja sõnavõtu lühikese sisu. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.04.2023.
- 1.2.4. Tagada ka kooli dokumentides konfessionaalse usuõpetuse õppimise vabatahtlikkuse sätestamine ja esitada kooli dokumentides usuõpetuses osalemise ja usuõpetusest loobumise tingimused ja kord, lähtudes erakooliseaduse § 11 lõikest 5. Täitmise tähtaeg: 01.04.2023.
- 1.2.5. Tagada kooli asjaajamisel dokumentide vormistamine eesti keeles, lähtudes erakooliseaduse § 15 lõikes 4 kehtestatud. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.04.2023.

2. Õppekorralduse vastavus nõuetele

Kooli päevakava on direktor kinnitanud²⁴, päevakava sisaldab tunniplaani. Sotsiaalministri määruse²⁵ kohaselt on tunniplaani päevakava osa ja koostatakse lähtuvalt riiklikes õppekavades sätestatud õpilase nädalakoormusest, riikliku õppekava alusel koostatud kooli õppekavast, õppeainete raskusest ning eeldatavatest õpitulemustest. Kooli tunniplaan on kooskõlas kooli õppekavas kehtestatud tunnijaotusplaani ja sellega on loodud eeldus läbida kõik kohustuslikud ainetunnid.

E-Kooli päevikute kontrollimisel ilmnes, et 2022/2023. õppeaastal 3. klassis õppivatel õpilastel jäi eelmisel õppeaastal, mil nad õppisid 2. klassis, toimuma pidanud 70 eesti keel teise keelena ainetunnist toimumata viis tundi, toimus 65 tundi, esimeses klassis olles toimus neil 62 tundi ettenähtud 70 õppetunni asemel, seega jäi toimumata kaheksa ainetundi. Kahe õppeaasta kohta jäi õpilastel saamata 12 eesti keele tundi, mis tähendab, et kahe nädalatunniga ainet ei õpetatud kuus nädalat ehk poolteist kuud. Lisaks ei ole toimunud E-Kooli andmetel 2021/2022. õppeaastal inglise keele tunde ettenähtud mahus, näiteks 4. klassis toimus 92 tundi, 5. klassis 94 tundi, 6. klassis 91 tundi, kuigi toimuma oleks pidanud 105 tundi. Töö- ja tehnoloogiaõpetuse tunde toimus 5. klassis 60, 6.–8. klassis 58, kuigi oleks pidanud toimuma 70 tundi. 9. klassis toimus 30 tundi, aga pidi toimuma 35. Samuti ei tagatud matemaatikatunde ettenähtud mahus, näiteks 5. klassis pidi toimuma 140 tundi, aga reaalselt toimus 128, 6. klassis toimus 167 tundi, aga oleks pidanud toimuma 175. Järelevalves leidis kinnitust, et 2021/2022. õppeaastal ei ole toimunud eesti keele, inglise keele, töö- ja tehnoloogiaõpetuse ning matemaatikatunnid õppekavas kavandatud mahus.

Juhtkonna sõnul kontrollitakse päevikute täitmist süstemaatiliselt, jälgitakse nii toimunud tundide arvu kui ka tundide kirjeldusi ja sisu. Õppeaasta lõpus vaadatakse toimunud tundide arvu, juhtkond ei ole näinud probleemi, kui jääb andmata viis kuni kümme õppetundi. Juhtkond on võtnud õpetajatelt seletused, miks õppetunde ei ole kohustuslikus mahus läbi viidud ning mida õpetaja plaanib teha, et õpitulemused saavutada. Õpetajate poolt esitatud selgituste kohaselt on tundide ärajäämise tinginud õpetajate haigestumine, sest kuna koolis ei ole sama aine õpetajaid, on tunnid jäänud asendamata. Õpetajad on peale haigestumist tööle naasmisel juhtkonna kinnitusel olulisemad teemad õpilastele ära õpetanud ning

²⁴ Direktori 01.09.2021 käskkiri nr 7-2022/III.

²⁵ Sotsiaalministri 27.03.2001. a määruse nr 36 „Tervisekaitse nõuded kooli päevakavale ja õppekorraldusele“ § 10 lg 1.

kooliastme lõpuks on õpilased õpitulemused saavutanud. Juhtkond kinnitas, et õpitulemuste omandamise kohta tagasiside saamiseks osaletakse kõikidel riiklikel tasemetöödel, seda ka siis, kui ei kuulunud valimisse ning õpitulemuste kohta tagasiside saamiseks teevad kaks korda aastas nii põhikooli kui ka gümnaasiumi lõpetajad proovieksameid.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus (edaspidi *PGS*) sätestab, et gümnaasiumi õppekeel on eesti keel.²⁶ Järelevalves selgus, et gümnaasiumiastmes ei toimu õppetöö vähemalt 60 protsendi ulatuses riiklikes õppekavades määratud väikseimast lubatud õppe koormusest eesti keeles. Gümnaasiumi riiklik õppekava sätestab, et eesti kirjandust, Eesti ajalugu, ühiskonnaõpetust, muusikat ja geograafiat tuleb õpetada eesti keeles²⁷. Juhtkond kinnitas, et koolis ei ole gümnaasiumiastmes peale eesti keel teise keelena, eesti kõnekeele ja eesti kirjanduse rohkem eestikeelseid ainetunde. Kunstiõpetuse kursus algas 23.09.2022 ning see viiakse läbi eesti keeles.

Järelevalves vaadeldi viite õppetundi: 4., 5., 7., 8. ja 9. klassis eesti keel teise keelena. Kõik vaadeldud tunnid toimusid klassides, kus õpilased istusid ridades traditsiooniliste kahekohaliste laudade taga. 8. ja 9. klassi tund toimus klassiruumis, mis on kujundatud eesti keele kabinetiks, seal oli seintel tähestik, grammatikatabelid (lihtminevik, tegusõnade tuletamine), stendil olid sõnavaralehed teemadel „Kuidas läheb?“, „Viisakad ütlemissed“ ja „Mida sina arvad?“. Ülejäänud tunnid toimusid nn õpilaste koduklassides, kus oli eesti keele õppe toetamiseks mõeldud keelematerjali minimaalselt. Ühes klassis oli pigem inglise keele õpet toetav keskkond, aga tahvli kohal oli ka paar eestikeelset sõna koos piltidega (vahtraleht, pääsuke) ja seinal Eesti metsloomad. Teises koduklassis olid seinal eestikeelsed asesõnad. Ka kooli koridorides oli vähesel määral kasutatud „rääkivaid“ seinu. Kooli juhtkond täpsustas ärakuulamisel, et koridorides on eesti keeles näiteks kooli väärtused, info koolielu kohta, autahvel ja teised infostendid.

Õpetajad olid tunnid läbi mõelnud ja vajalikud ettevalmistused teinud. Kõik õpetajad ei teatanud tunni alguses tunni teemat, vaid see selgus alles tunni käigus. Ühe õpetaja tund algas muusikalise häälestusülesandega, mille järel laskis õpetaja õpilastel arvata, mis on tunni teema. Tunni eesmärgid sõnastati väga üldiselt ja pigem tunnis tehtavate tegevustena, mitte tulemusena, milleni tahetakse nende tegevuste abil jõuda. Eesmärgi ei arutatud ega sõnastatud koos õpilastega.

Õpetajad ei kasutanud, eriti tunni alguses, õpilasi tööle innustavaid ja häälestavaid ülesandeid. Sissejuhatav vestlus piirdus tihti formaalse huvi tundmisega õpilaste käekäigu vastu. Kuna kõik õpetajad ei teinud jõupingutusi õpilaste tähelepanu võitmiseks ega töömeeleolu loomiseks, siis jäidki õpilased tunnis passiivseks. Uue keelelise materjali maht oli kõikides tundides suhteliselt tagasihoidlik. Uue materjali õpetamisele pöörati vähe tähelepanu ja pühendati vähe aega. Rohkem tegeleti tundides juba õpitud materjali kordamise ja harjutamisega. Uusi teadmisi ja oskusi omandasid õpilased tagasihoidlikult. 7. klassis hakati kuulutuse kirjutamist õppima, aga õpilasi ei innustatud seda ise tegema, vaid õpetaja kirjutas näidisteksti ette. 4. klass kasutas tunni teema „Tunniplaan“ juures juba varem õpitud õppeainete nimetusi ja tegevusi. 8. klass ei õppinud reisikuulutuse kohta midagi konkreetset selgeks. 9. klass tegeles terve tunni ankeedi küsimustega, aga sellega oldi tegeletud ka varem. 5. klassi uus sõnavara oli keeruline, võib-olla isegi liiga keeruline, aga sellega tegeldi tunnis vähe. 4. ja 5. klassi tunnis harjutasid õpilased aktiivselt õpitavaid lausemalle nii suuliselt kui ka kirjalikult. Paaristöös oli kuulda, kuidas nad harjutasid

²⁶ PGS, § 21 lg 3.

²⁷ Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 11 lg 2.

rääkimist. 7., 8. ja 9. klassi tunnis jäi õpilaste suulise kõne osakaal äärmiselt väikeseks, õpilased jäid kogu tunni jooksul passiivseks. Nendes klassides ei teinud osa õpilasi kõiki õpetaja poolt antud ülesandeid isegi kaasa, ei kasutanud võimalust paaris- või rühmades rääkimist praktiseerida ja rääkisid omavahel hoopis vene keeles.

Vaadeldud tundides ei hinnanud õpetajad õpilaste õpitulemusi. Õpilastel laskis oma tegevust ja hakkamasaamist tunnis hinnata ainult üks õpetaja. Teised õpetajad ei andnud õpilastele tagasisidet ega ka küsinud õpilastelt tagasisidet. Üks õpetaja tegi tundide lõpus väikese kokkuvõtte tunnis tehtust. Tema tunnis olid ka tunni etapid kõige paremini jälgitavad ja kõik tunni tegevused moodustasid loogilise terviku.

Kõige parema kontakti sai õpilastega 4. ja 5. klassi õpetaja. Selles mängis olulist rolli õpetaja lahke ja sõbralik olek, mis lõi tunnis meeldiva õhkkonna, ning õpilased täitsid püüdlikult õpetaja antud ülesandeid. Õpetaja jälgis kogu aeg, mida õpilased teevad, innustas õpilasi, tunnustades neid sõnaga „Tubli!“, ja aidates, keda vaja. Nendes tundides said õpilased piisavalt õpetaja tähelepanu ja õpetaja kohalolek oli igal ajahetkel tajutav.

Tundide põhjal võib öelda, et õpetajate metoodiliste võtete pagas peaks mitmekesisem olema. Tihti selgus tunnis, et õpilased ei valda tegelikult varem õpitud keelematerjali ja nende keeleoskus on nii madal, et nad ei suudakski oma arvamust avaldada ega mingil teemal pikemalt rääkida. Tundides vaheldusid õpetajate poolt planeeritud tegevused, kuid mitmes tunnis jäid õpilased neid ülesandeid täites passiivseks. Kõige paremini töötasid tunnis kaasa ja näitasid üles aktiivsust 4. ja 5. klassi õpilased.

Õpilaste eesti keele oskus 7.–9. klassis ei vasta tasemele. Õpilastel on suuri raskusi eestikeelsest tekstist arusaamisega ja nad ei ole suutelised ise lauseid moodustama. Õpilaste sõnavara ja keeleteadmised on ebapiisavad, mis ei võimalda neil tasemekohaseid ülesandeid täita. Seetõttu kasutavad õpetajad tundides võimalikult lihtsaid ülesandeid. 4.–5. klassis on olukord parem ja seda arvatavasti tänu sellele, et õpetaja on leidnud enda jaoks sobiva metoodilise lähenemise õpetamisele ning tegutseb süsteemselt ja järjekindlalt. Nendes klassides peaks kindlasti tegelema sellega, et õpilaste soov keelt õppida vanemates klassides ei kaoks. Samuti peaks neile kõigepealt selgeks õpetama lihtsamad väljendid ja lausemallid, mida nad suudaksid ka praktikas kasutada. Kui õpilased aru ei saanud, mida nad peavad tegema, kasutasid kõik õpetajad selgitusteks ainult eesti keelt.

II kooliastme tundides said õpilased rohkem rääkida kui III kooliastme tundides. 7.–9. klassi õpilastel oli väga vähe võimalusi tunnis rääkida ja osa õpilasi ei kasutanud neidki väheseid võimalusi ära. Mõnes tunnis piirdus õpilaste kõne üksikute sõnade ja fraaside ütlemisega. Õpilaste madal keeleoskus ei oleks pikemat mõttevahetust ka võimaldanud.

Ärakuulamisel selgitas juhtkond: „Üheks õpilaste ebapiisava keeleoskuse põhjuseks on õpilaste sotsiaalne taust. Käesoleval ajal moodustavad 30% kooli õpilaste koosseisust teistest koolidest tulnud õpilased, kes olid sunnitud vahetama kooli oma nõrga õppe edukuse tõttu, sh neile tekitas raskusi eesti keel. Narva Õigeusu Gümnaasiumi õpikeskkond (väikesed klassid ja kooli väärtused) annavad igale õpilasele võimaluse õppida väiksemates klassides, saada tuge ja lõpetada põhikool. Koolis on igas klassis õpilasi, kes vajavad täiendavat tuge. Kooli juhtkond ja aineõpetajad on veendunud, et iga õpilane vajab õppimisel lapsevanemate tuge, sh ka eesti keele omandamisel vajavad lapsed vanemate tuge, kontrolli ja abi. Paljudel last kasvatavatel isikutel on eesti keele oskus väga madal.“

Järelevalves vaadeldud III kooliastme tundide põhjal võib väita, et õpilaste keeleoskus ei vasta nõutavale tasemele ja ei ole piisav põhikoolijärgselt õpingute jätkamiseks eestikeelsetes õppeasutustes.

2.1. Ettepanekud direktorile

- 2.1.1. Leida võimalused õpetajate metoodiliste oskuste täiendamiseks mitmekesiste ja tõhusate keeleõppemetooditega, et rikastada tunde efektiivsete tegevustega, mis muudaksid tunnid huvitavamaks, haaraksid õpilasi kaasa ja tõstaksid nende motivatsiooni keelt õppida.
- 2.1.2. Leida võimalus paigaldada eesti keele kabinetti suhtluse soodustamiseks kerged liigutatavad lauad ja toolid, mida saab kiiresti ja väikese vaevaga vastavalt vajadusele ümber paigutada, ning panna õpilased istuma nii, et nad ei istuks üksteise selja taga.
- 2.1.3. Leida võimalus eesti keele kabinettis ja ka koduklassides eesti keele õpet toetavate materjalide eksponeerimiseks ning kasutada klassiruumides ja koolimajas rohkem „rääkivaid“ seinu.
- 2.1.4. Tagada, et planeerimisel lähtuksid õpetajad tunni terviklikust üleschitusest, püstitaksid õpilaste paremaks kaasamiseks ja motiveerimiseks keelelised eesmärgid, mida tunni lõpuks saavutada, ning häälestaksid õpilasi sissejuhatavate küsimuste ning tähelepanu köitvate ja aktiveerivate soojendusülesannetega.
- 2.1.5. Tagada tundides kõikide keeleliste osaoskuste arendamine, kasutades mitmekesiseid metoodilisi võtteid, anda igas tunnis õpilastele kätte vajalikud sõnad, väljendid, fraasid ja lausemallid vastavalt teemale, õpetada läbi pideva praktiseerimise nende kasutamine ja nendest lausete moodustamine selgeks ning seejärel harjutada selle keelematerjali kasutamist suhtlusülesannetes ja panna õpilased kohe õpitaval teemal rääkima.
- 2.1.6. Julgustada õpetajaid katsetama oma õpilaste peal erinevaid õpilaste aktiivset osalemist eeldavaid metoodilisi võtteid, et leida konkreetse rühma jaoks kõige sobivamad ning luua tunnis õpilastele võimalikult palju võimalusi rääkimiseks, kasutades selleks situatsioonipõhiseid suhtlusülesandeid.
- 2.1.7. Soodustada otsima viise, kuidas vaatamata kehvale keeleoskusele saavutada see, et õpilased tunnis vähemalt kaasa töötaksid.
- 2.1.8. Soovitada õpetajatel oma kõnet rohkem jälgida ja vajadusel kohandada see vastavaks õpilaste keeletasemele, anda tööjuhised selgelt, täpselt ja konkreetselt, sõnastada ja kasutada veel lihtsamat ümbersõnastamist, kui on näha, et õpilased aru ei saa.
- 2.1.9. Soodustada koolis eestikeelse keelekeskkonna loomist, kus kõikidel õpetajatel ja õpilastel oleks võimalik oma eesti keele oskust parandada ja arendada eluks vajalikku sõnavara ning suhtlusjulgust.
- 2.1.10. Korraldada koolis rohkem haaravaid eestikeelseid üritusi, mis tõstaksid õpilaste motivatsiooni eesti keelt õppida

2.2. Ettekirjutus pidajale

Tagada koolis eestikeelne õpe põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 21 lõikes 1 sätestatud mahus ning Vabariigi Valitsuse 06.01.2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 11 lõikes 2 sätestatud õppeainetes vastavalt käesoleva õiendi punktis 1 toodud selgitustele. Täitmise tähtaeg: 01.01.2023.

3. Eesti keele õppe tulemuslikkus

Koolis on märgatud, et riiklikud tulemusnäitajad on koolis riigi keskmistest tulemustest madalamad. Põhikooli lõpus on eesti keel teise keelena lõpueksami tulemuste keskmised näitajad oluliselt madalamad riigi keskmistest näitajatest. Õpilaste keskhariduse

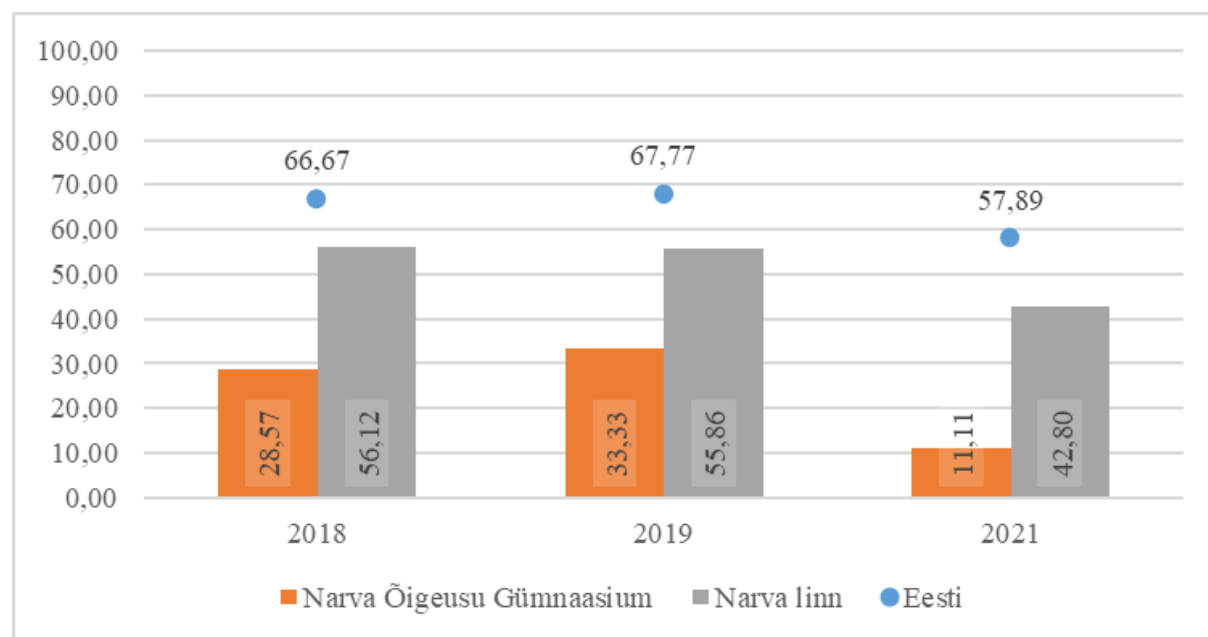
omandamise näitajad neli aastat pärast põhikooli lõpetamist on riigi keskmistest näitajatest viimasel kahel aastal samuti oluliselt madalamad olnud. Neid tulemusi on koolis analüüsitud ja planeeritud on tegevusi tulemuste parandamiseks, näiteks on kooli tööle asunud eesti keelt õpetaja, kelle emakeel on eesti keel, õpilastele on korraldatud õpilaskohtumisi ja laagreid.

Riiklikud tulemusnäitajad näitavad, et põhikooli lõpus eesti keel teise keelena lõpueksami tulemuste keskmised näitajad on koolis oluliselt madalamad nii riigi kui ka Narva linna keskmistest näitajatest (tabel 1, joonis 1), samuti on B1-keeletaseme saavutanute osakaal koolis oluliselt madalam Narva linna ja riigi keskmisest (tabel 1, joonis 2). Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksamil saavutasid põhikooli lõpetajatest B1-keeletaseme näiteks 2021. aastal vaid 11% (tabel 1, joonis 1).

Tabel 1. Põhikooli lõpus eesti keel teise keelena lõpueksami tulemuste keskmine koolis ning B1-keeletaseme saavutanute osakaal (%).

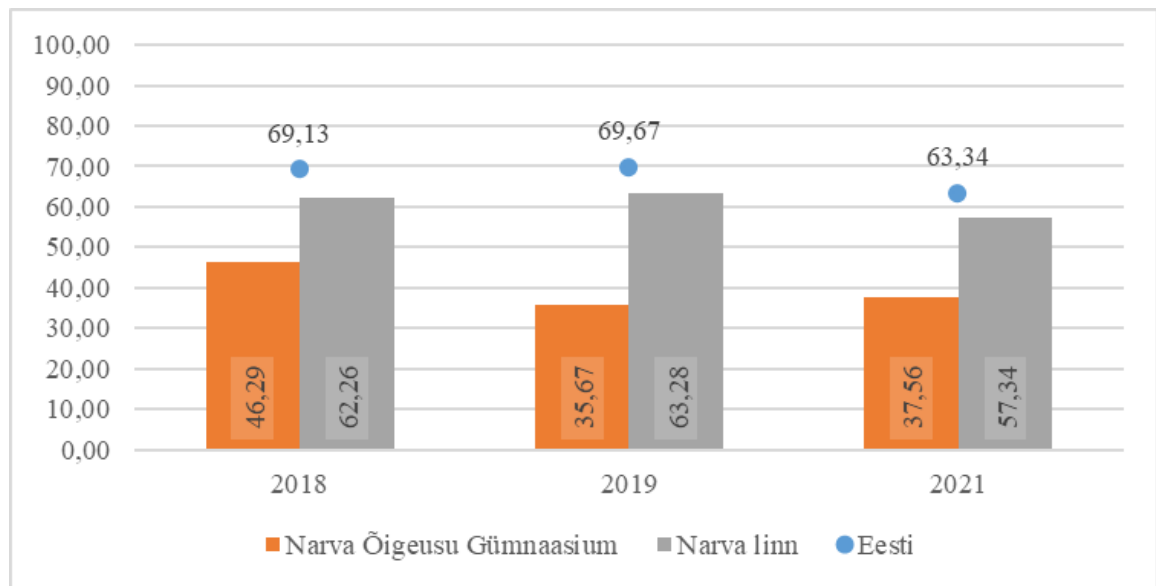
Õppeasutus	2018		2019		2021	
	Keskmine tulemus	B1 osakaal	Keskmine tulemus	B1 osakaal	Keskmine tulemus	B1 osakaal
Narva Õigeusu Gümnaasium	46,29	28,57	35,67	33,33	37,56	11,11
Narva linn	62,26	56,12	63,28	55,86	57,34	42,80
Eesti keskmine	69,13	66,67	69,67	67,77	63,34	57,89

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Joonis 1. Eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksamil vähemalt B1 taseme saavutanute osakaal lõpetanute, %.

Viimasel paaril aastal on Narva Õigeusu Gümnaasiumis põhikooli lõpetajad saanud eesti keel teise keelena põhikooli lõpueksamil keskmiselt veidi rohkem kui kolmandiku punktidest (maksimaalne võimalik on 100 punkti) (joonis 2).

Joonis 2: Lõpueksamite tulemused eesti keel teise keelena.

Kool on teadvustanud eesti keele põhikooli lõpueksamite madalaid tulemusi ning kajastanud teemat ka sisehindamises ning korraldanud keeleoskuse arendamiseks õpilaste kohtumisi eakaaslastega. Sisehindamise aruandes on kirjutatud, et 17.–22.10.2020 toimus projekti „Keelte õppimine on oluline, kuid veelgi olulisem on õppida neid koos“ raames Narva Õigeusu Gümnaasiumi, Virtsu Põhikooli ja Lihula Gümnaasiumi õpilaste teine noorte kohtumine, mille eesmärk oli parandada vene keele oskust Virtsu ja Lihula koolide õpilastel ja eesti keele oskust Narva Õigeusu Gümnaasiumi õpilastel. Sisehindamise aruande kohaselt osalesid projektis 8.–12. klassi õpilased, kelle keeleoskus ja julgus eesti keeles suhelda paranes. Kooli korraldatud suvine keelelaager toimus 2021. aastal.

Juhtkonna sõnul pakutakse põhikooli lõpetajatele lisaks kohustuslikele eesti keel teise keelena ainetundidele konsultatsioone, mis on olnud kõikidele põhikooli lõpetajatele kohustuslikud, konsultatsioonid toimuvad eksamieelsel perioodil ka õhtuti. Juhtkond kinnitas, et õpilase haiguse korral pakuti õpilasele võimalust osaleda online-tunnis, et õpilane saaks koos klassiga õppetunnis osaleda ja õpitulemusi omandada.

Selline projektipõhine tegevus saab küll aidata kaasa õpilaste keeleoskustaseme paranemisele, kuid eelkõige peaksid õpilased riiklikes õppekavades ettenähtud tulemused saavutama kooli tavapärase õppetöö käigus, seetõttu on edaspidi vaja koolil üle vaadata õppetöö korraldus.

Eesti keel teise keelena tasemetööde tulemused II kooliastme lõpus on olnud riigi keskmistest madalamad (tabel 2), kuid 2019. aasta tasemetöö tulemused erinesid riigi keskmisest vaid seitse punkti.

Juhtkond täpsustas ära kuulamisel, et madalamad tulemused on osaliselt tingitud

distantstõppest.

Tabel 2. Eesti keel teise keelena tasemetööde tulemused 2018., 2019. ja 2021. aastal punktides.

Õppeasutus	Eesti keel teise keelena tasemetööde tulemused koolis (keskmine, %)		
	2018, 6. kl	2019, 6. kl	2021, 7. kl
Narva Õigeusu Gümnaasium		61,00	35,05
Eesti keskmine	67,84	68,09	57,82

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Kooli sisehindamise kokkuvõttes eelmise õppeaasta kohta tuuakse välja, et õpilastel on võimalus omandada eesti keelt väljaspool klassiruumi²⁸. Juhtkonna sõnul eesti keelt koolis igapäevaselt peale eesti keele tundide ei kuule. Õpilased kuulavad eesti keelt väljaspool kooli: üritustel, konkurssidel, laagrites ja projektides osaledes. Üldtööplaanis²⁹ on 2022/2023. õppeaastaks üheks tegevuseks planeeritud tasulise eestikeelse huviringi avamine, kuid seni huviring tegevust alustanud ei ole.

Juhtkond kinnitas, et õpilased osalevad ülelinnalistel üritustel, konkurssidel, laagrites ja projektides.

Märgime, et kool ei saa aga tugineda üksnes arvamusele, et õpilaste ebapiisav keeleoskustaseme saavutamine õppetöö käigus on paratamatus ning seetõttu peavad nad eesti keelt õppima väljaspool kooli. Kooli kohustus on tagada õpilastele riiklikes õppekavades ettenähtud keeleoskustaseme saavutamine tavapärase õppetöö käigus. Sellest tulenevalt tuleb rohkem tähelepanu pöörata õppetöö korraldusele.

Õppealajuhataja sõnul tasemetööde tulemusi analüüsitakse, vaadatakse täpsemalt, millised ülesanded õpilastele rohkem raskusi valmistasid ning õpetaja saab siis õppetööd planeerida viisil, mis võimaldab nõutavad õpitulemused saavutada. Veebruaris viidi koolis läbi täiendav tasemetöö, et vaadata, kas õpilaste õpitulemused on soovitud suunas paranenud. Koolis rakendatakse koduklassi põhimõtet, kuid eesti keele õpetamiseks on sisustatud kabinet. Eesti keele õpetajate sõnul on nad saanud kõik vajalikud õppevahendid ja -materjalid, et tunde ajakohaselt läbi viia.

Keskhariduse omandanute osakaal neli aastat pärast põhikooli lõpetamist on viimastel aastatel oluliselt madalam võrreldes riigi keskmiste näitajatega (tabel 3, joonis 3). Suur langus on toimunud 2019. aastal. Kui kooli lõpetajatest on keskhariduse omandanud Eesti keskmisest väiksem hulk õpilasi, siis kutsealase hariduse on viis aastat pärast põhikooli lõpetamist omandanud nii Eesti keskmisest kui ka Narva linna koolide keskmisest suurem

²⁸ Akt 17.06.2022 „Narva Õigeusu Gümnaasiumi temaatilise sisehindamise aruanne“.

²⁹ Õppenõukogu 30.08.2022 koosoleku protokoll nr 6, otsus nr 3.

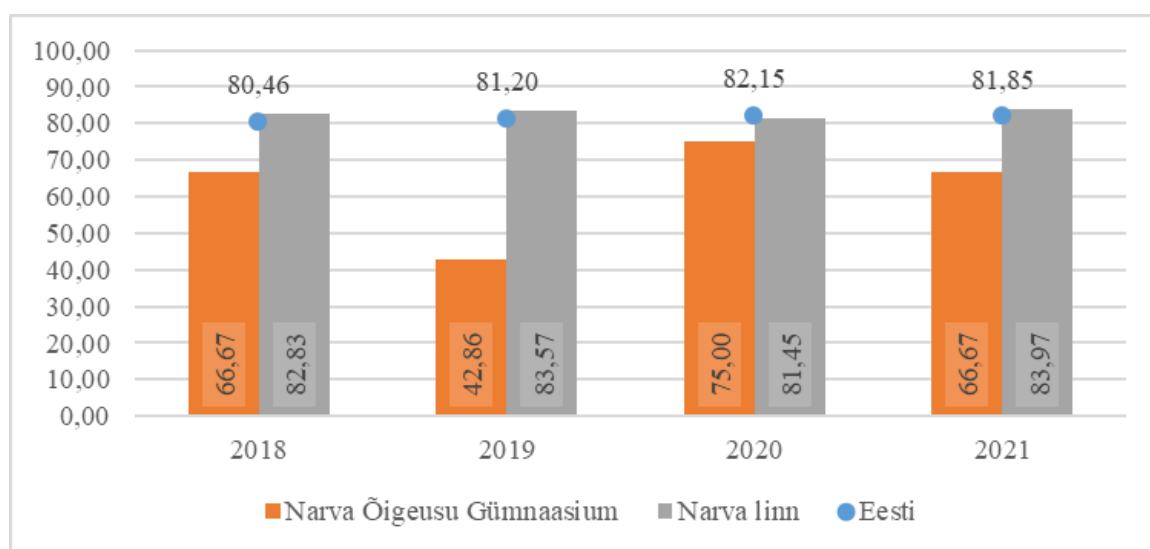
hulk õpilasi (joonis 4).

Tabel 3. Keskkhariduse omandanute osakaal neli aastat pärast põhikooli lõpetamist (%).

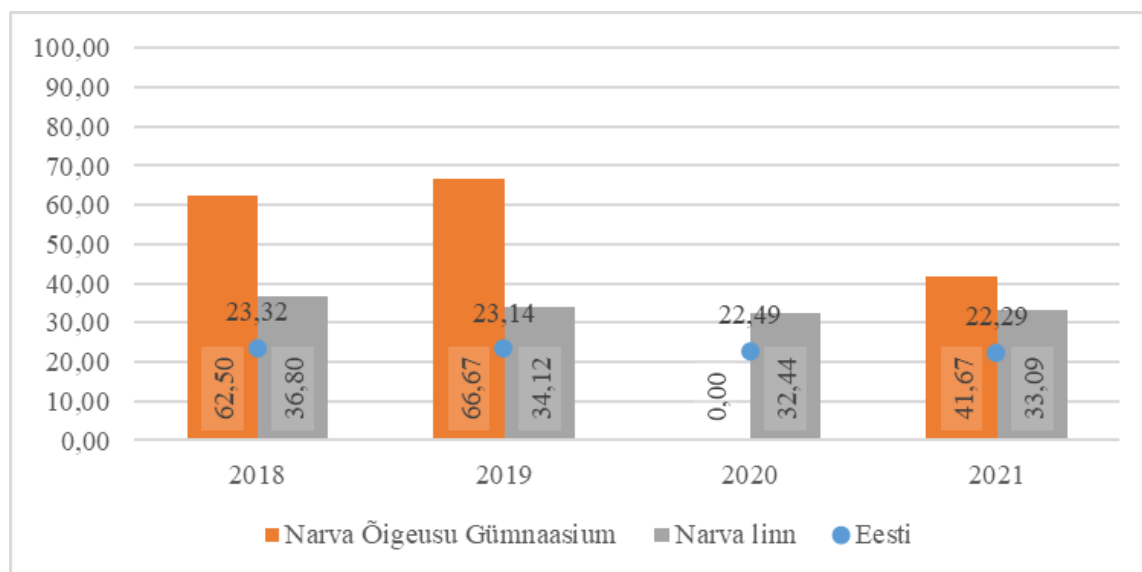
Õppeasutus	2018	2019	2020	2021
Narva Õigeusu Gümnaasium	66,67	42,86	75,00	66,67
Eesti keskmine	80,46	81,20	82,15	81,85

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Positiivsena saab välja tuua, et osa kooli lõpetajatest jätkab õpinguid kutsekoolis. Kooli lõpetanutest üle 40% alustab põhikoolijärgselt õpinguid kutsehariduses (joonis 4). Juhtkonna hinnangul lähevad pooled põhikooli lõpetajatest kutsekooli ning pooled jätkavad gümnaasiumis.

Joonis 3. Keskkhariduse omandanute osakaal 4 aastat pärast põhikooli lõpetamist, %.

Joonis 4. Kutsealase hariduse omandanute osakaal 5 a pärast põhikooli lõpetamist, %.

Sisehindamise protsessis on kool oma tegevust analüüsinud ja on koostanud kokkuvõtte igal

õppeaastal³⁰. Arengukava koostamisele eelnes sisehindamise aruande koostamine perioodi 2016–2019 kohta. Sisehindamise aruandes on kool välja toonud, et õpilased näitasid väga nõrku tulemusi kooli- ja lõpueksamites, eriti madalad tulemused olid riigikeeles. Seoses sellega on vaja osa õpetajaskonnast välja vahetada kvalifitseerituma vastu, samuti täienduskoolituste abil tõsta pedagoogide erialast kvalifikatsiooni. Erilist tähelepanu tuleb pühendada eesti keele õpetajate kvalifikatsioonile. On vaja tõsta kõigi kooli õpetajate eesti keele oskuse taset;³¹ tõsta kõikide kooli õpetajate eesti keele valdamise taset kursuste korraldamise ning vahetusprogrammides osalemise kaudu³². Järelevalves leidis kinnitust, et tööle on võetud uued eesti keele õpetajad, kelle keeletase vastab nõuetele, muutunud on ka teiste aineõpetajate koosseis, kuid vahetunud õpetajate eesti keele tase ei vasta jätkuvalt nõuetele.

Kooli tööle tulnud noortele spetsialistidele osutatakse tuge õppealajuhataja ja kogemustega pedagoogide poolt.

Õppenõukogu on kinnitanud kooli üldtööplaani³³. Üldtööplaanis 2022/2023. õppeaastaks³⁴ on õppenõukogu seadnud üheks eesmärgiks õppekvaliteedi parendamise ja kooli maine kujundamise ning püstitanud ülesanneteks muutunud õpikäsituse põhimõtete rakendamise õppeprotsessi korraldamisel, õppekvaliteedi parendamise riigikeele õpetamisel, õppekvaliteedi parendamise läbi lõimitud aineõppe ja üldpädevuste, sh lugemisoskuse kujundamise ja õpetaja professionaalse arengu toetamise. Planeeritud ülesanded ei ole konkreetsed tegevused eesmärkide täitmiseks, vaid alaeesmärgid. Õppekvaliteedi parendamine läbi lõimitud aineõppe ja üldpädevuste, sh lugemisoskuse kujundamisel saaks olla konkreetseteks ülesanneteks näiteks lugemispesade loomine, lugemisvõistluste korraldamine, kirjanikega kohtumiste korraldamine, muinasjutuhommikud, ettelugemine. Üldtööplaanis ei ole paljudel tegevustel konkreetset tähtaega, vaid on märgitud, et tegevus toimub õppeaasta jooksul, näiteks eestikeelse terminoloogia kasutamine (rääkivad seinad, näitlik õppematerjal, e-õppematerjal) õppeainetes. Konkreetse tähtaja määramine annab parema võimaluse hinnata tegevuse täitmist.

Tegevustena on planeeritud õppekvaliteedi parendamine riigikeele õpetamisel, selleks eestikeelse õppekeskkonna loomine (näitlik materjal, õppekäigud, klassiruumivälised projektid)³⁵. Õpetaja professionaalset arengut toetava keskkonna loomisel on planeeritud koolitustel osalemine, sh lõimitud aine- ja keeleõppe koolitused³⁶. Juhtkonna sõnul küsitakse arenguvestlustel õpetajatega, millist koolitust vajatakse ning soovitud koolitustest valitakse koolitus, mis õpetajaid enim kõnetab. Samuti on juhtkond tundide külastamisel näinud õpetaja meetodiliste oskuste arendamise vajadust. Koolituste rahastamiseks on kirjutatud projekte, sest kooli enda võimalused koolitusi korraldada on juhtkonna sõnul vähesed, ka osaletakse tasuta koolitustel. Juhtkonna sõnul osalevad tasuta koolitustel õpetajad, kelle eesti keele tase on väga hea, teistele õpetajatele jääb osalemine madala keeleoskuse pärast kättesaamatuks.

Eestikeelsele aineõppele lähteolukorra kaardistamise ja ülemineku tegevusteks on planeeritud luua õpetajatele võimalus osaleda keelekursustel või ainealastel kursustel eesti

³⁰ Akt 17.06.2022 „Narva Õigeusu Gümnaasiumi temaatilise sisehindamise aruanne“.

³¹ Sisehindamise aruanne 2016–2019, p 2.2.

³² Sisehindamise aruanne 2017–2019, p 2.7.3.

³³ Õppenõukogu 30.08.2022 koosoleku protokoll nr 6, otsus nr 3.

³⁴ Õppenõukogu 30.08.2022 koosoleku protokoll nr 6, otsus nr 3.

³⁵ Õppenõukogu 30.08.2022 koosoleku protokoll nr 6, otsus nr 3 p 2.

³⁶ Õppenõukogu 30.08.2022 koosoleku protokoll nr 6, otsus nr 3 p 4.

keeles ja eestikeelse terminoloogia kasutamine koolis ja õppeainetes (rääkivad seinad, näitlik õppematerjal, e-õppematerjal)³⁷. Juhtkonna sõnul alustas Töötukassa kaudu eesti keele kursuseid kaks rühma, kus ühes on osalejateks kuus ja teises viis õpetajat.

Järelevalves leidis kinnitust, et koolis ei tagata eesti keele õpet tasemel, mis võimaldaks põhikooli lõpetajatel jätkata õpinguid eesti õppekeelega õppeasutustes.

3.1. Ettepanekud direktorile

- 3.1.1. Analüüsida õpilaste eesti keele õppe tulemuslikkust ja teha tulemustest lähtuvalt järeldused ning planeerida tegevused õppetöö tulemuslikkuse parandamiseks.
- 3.1.2. Analüüsida ja hinnata eestikeelse aineõpetuse rakendamise võimalikkust, kuivõrd see toetab õpilaste sõnavara arendamist ning kuivõrd loob täiendavaid tingimusi eesti keeles rääkimiseks ja suhtlemiseks.
- 3.1.3. Määratleda üldtööplaanis konkreetsed ajad tegevuste planeerimisel. Kui tegevuste täitmise tähtjaks on õppeaasta jooksul, siis see märgib pigem tegevuste perioodi, mitte lõpptähtaega.

4. Kasutatavad õppematerjalid

Sisehindamise aruandes³⁸ kirjutatakse, et alates 2021/2022. õppeaastast on koolis eraldi eesti keele kabinet, mis on varustatud arvuti ja projekoriga. Klassis on olemas õppevahendid: sõnaraamatud, õppematerjalid, ajakirjad ja ajalehed, mängud. Kabineti füüsiline keskkond võimaldab korraldada tulemuslikku keeleõpet.

Järelevalves selgus, et eesti keele kabinet on sisustatud, seal on vajalikud õppevahendid. Eesti keel teise keelena ainekavas on loetletud kasutatavad õppematerjalid. Eesti keele õpetajate sõnul on koolis olemas kõikidele klassidele õpikud ja töövihikud, mida õpetaja saab eesti keel teise keelena tundides kasutada. Vaadeldud tundides kasutasid kõik õpetajad ka enda poolt koostatud töölehti.

Juhtkonna sõnul oli väga hea, kui oli tasuta kasutada Opiq keskkond, kuid nüüd tuleb selle kasutamise eest maksta ja koolil selleks vahendeid ei ole. Juhtkond kinnitas, et on eesti keele õpetamiseks vajalikud õppematerjalid ja -vahendid soetanud.

4.1. Ettepanekud direktorile

- 4.1.1. Julgustada õpetajaid kasutama õppetöös lisamaterjale, sh sõnastikke ja käsiraamatuid, teemakohaseid kuulamisülesandeid ja võimalusel vaadata filmikatkeid, kasutama keeletabeleid, ärgitada õpilasi ise looma elulisi dialooge, otsima teemakohaseid sõnu, et kaasata õpilased aktiivselt tunni temaga tegelema.
- 4.1.2. Julgustada õpetajaid tegema koostööd keeleõppe materjalide koostamisel ja hankimisel ning kaasata õpilasi keeleõppe materjalide loomisesse.

5. Õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsioon, keeleoskuse tase ja täienduskoolitus

Järelevalves kontrolliti õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavust haridus- ja teadusministri määruses³⁹ sätestatule ning võrreldi EHISesse kantud andmete vastavust (väljavõte 06.09.2022) kvalifikatsiooni tõendavatele dokumentidele.

³⁷ Õppenõukogu 30.08.2022 koosoleku protokoll nr 6, otsus nr 3 p 9.

³⁸ Akt 17.06.2022 „Narva Õigeusu Gümnaasiumi temaatilise sisehindamise aruanne“.

³⁹ Haridus- ja teadusministri 29.08.2013. a määrus nr 30 „Direktori, õppealajuhataja, õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded“.

Kooli õppe- ja kasvatusala töötajaid, kelle kvalifikatsioonile on kehtestatud nõuded, oli koolis kokku 25: õpetajaid 21, logopeed, üks õppealajuhataja ja direktor ning sotsiaalpedagoog, kes on ka õpetaja.

Kvalifikatsioon vastas kehtestatud nõuetele 21 õppe- ja kasvatusala töötajal. Täiendavalt oli vaatluse all õppe- ja kasvatusala töötajate keeleoskuse tase vastavalt Vabariigi Valitsuse määruses⁴⁰ kehtestatud ning eesti keeles õpetamise täienduskoolitused.

Kvalifikatsioon ei vasta nõuetele järgmistel õppe- ja kasvatusala töötajatel:

- 1) Sotsiaalpedagoog 0,5 ametikohta. EHISes on sotsiaalpedagoogi kvalifikatsioon märgitud nõuetele vastavaks. Haridus- ja teadusministri määruse⁴¹ kohaselt on sotsiaalpedagoogi kvalifikatsiooninõudeks erialane kõrgharidus või sotsiaalpedagoogi kutse. Sotsiaalpedagoogil puudub erialane kõrgharidus või sotsiaalpedagoogi kutse.
- 2) Õpetaja (bioloogia III kooliaste 5 tundi, loodusõpetus III kooliaste 3 tundi, gümnaasiumiastmes bioloogia 8 tundi) – kvalifikatsioon nõuetele ei vasta, õpetajal puudub õpetajakutse. EHISes on kvalifikatsioon märgitud nõuetele vastavaks, õpetajaga on sõlmitud tähtajaline tööleping.
- 3) Õpetaja (matemaatika II kooliaste 10 tundi, matemaatika III kooliaste 12 tundi) – kvalifikatsioon nõuetele ei vasta, õpetajal puudub õpetajakutse. EHISes on kvalifikatsioon märgitud nõuetele vastavaks, õpetajaga ei ole sõlmitud tähtajalist töölepingut.
- 4) Õpetaja (eesti keel teise keelena II kooliaste 4 tundi, eesti keel teise keelena III kooliaste 4 tundi) – kvalifikatsioon nõuetele ei vasta, õpetajal puudub magistrikraad ja õpetajakutse. EHISes ei ole kvalifikatsioon nõuetele vastavaks märgitud, õpetajaga on sõlmitud tähtajaline tööleping.

Lisaks puuduvad kuuel õpetajal ENIC-NARIC Keskuse hinnangud, nende õpetajate kvalifikatsioon on nõuetele vastavaks loetud, kuid ENIC-NARIC Keskuse hinnangud haridust tõendavatele dokumentidele võivad kvalifikatsioonile vastavate õpetajate arvu muuta.

Kahel õpetajal on võimalus õpetajakutse omandamisega ning sotsiaalpedagoogil on võimalus sotsiaalpedagoogi kutse omandamisega viia kvalifikatsioon vastavusse kehtivate nõuetega, ühel õpetajal puudub vajalik magistrikraad.

Võrreldes eelmise õppeaastaga lahkus koolist kümme õpetajat. Juhtkonna sõnul läksid mõned õpetajad pensionile, oli õpetajaid, kelle tervislik seisund ei võimaldanud töö jätkamist, oli ka omal soovil lahkumisi. Tööle võetud uued õpetajad on omaks võtnud kooli väärtused ning uus meeskond on üksteist toetav, motiveeritud ning tahavad anda endast parima. Õhkkond koolis on sõbralik, õpetajad osalevad lisaks õppenõukogu koosolekutele nõukogu koosolekutel, iganädalastel töökoosolekutel ja pakuvad ideid kooli arenguks. Juhtkonna liikmed märkisid, et vaheaegadel toimuvad motivatsiooniüritused meeskonna liitmiseks ja ühtse eesmärgi nimel tegutsemiseks.

⁴⁰ Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määruse nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“ § 9 p-d 6 ja 7.

⁴¹ Haridus- ja teadusministri 29.08.2013. a määruse nr 30 „Direktori, õppealajuhataja, õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded“ § 4 lg 2.

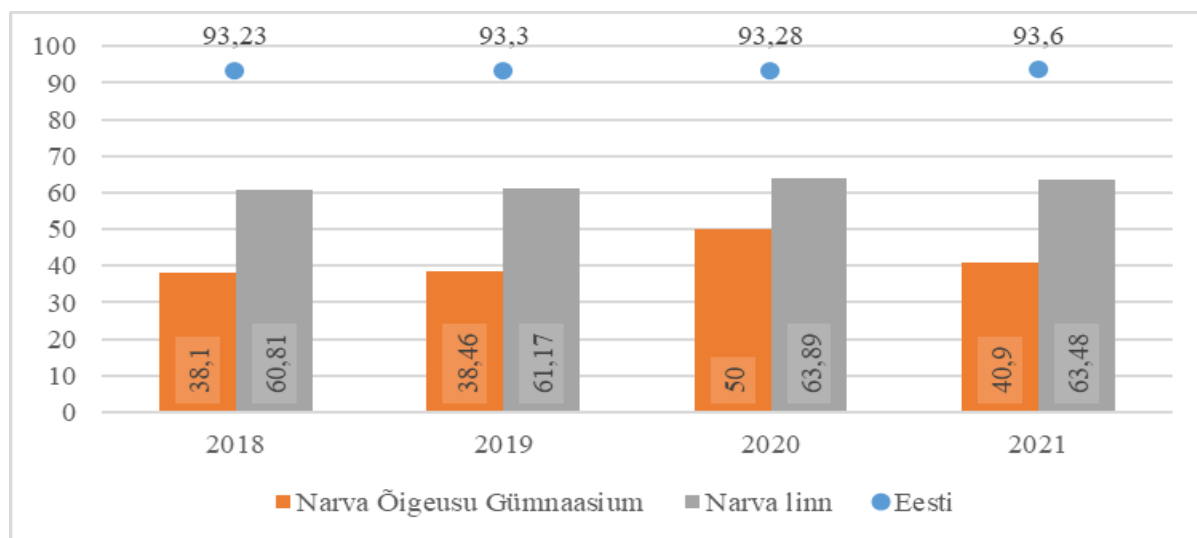
Koolis õpetavad eesti keelt teise keelena kolm õpetajat, kõik omavad nõutavat keeletaset C1, kuid ühe õpetaja kvalifikatsioon nõuetele ei vasta, kuna õpetajal puuduvad magistrikraad ja õpetajakutse. Koolis töötab 14 õppe- ja kasvatusala töötajat, kelle keeleoskus ei vasta nõutavale tasemele B2. Koolis töötavate õpetajate vastavus riigikeeleoskuse taseme nõuetele on oluliselt madalam nii riigi keskmistest kui ka Narva linna koolide keskmisest näitajatest (tabel 4).

Tabel 4. Õpetajate vastavus riigikeeleoskuse taseme nõuetele (%).

Õppeasutus	2018	2019	2020	2021
Narva Õigeusu Gümnaasium	38,10	38,46	50,00	40,90
Narva koolide keskmine	62,78	61,54	64,30	64,60
Eesti keskmine	93,23	93,30	93,28	93,57

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Kooli õpetajate riigikeeleoskus on Eesti keskmisest oluliselt madalam (tabel 4, joonis 5). Kui Narva linnas kokku vastab EHISE andmetel eesti keele oskus nõuetele üle 60% õpetajatest, siis Narva Õigeusu Gümnaasiumis on nende osakaal viimastel aastatel olnud 40% ja alla selle, välja arvatud 2020/2021. õppeaastal, kui riigikeele oskusega õpetajaid oli 50%. Ära kuulamisel kool lisas, et teiste aineõpetajate ebapiisav keeleoskus ei võimalda hetkel koolil rakendada eestikeelset aineõpet.

Joonis 5. Õpetajate vastavus riigikeeleoskuse taseme nõuetele põhikoolis, %.

Perioodil 2017–2022 on 15 õpetajat osalenud eesti keele kursustel, kõikidele õpetajatele ei olnud tehtud keeleõppes osalemise kohta kannet EHISesse, kanded tehti järelevalve ajal. Teises keeles õpetamise metoodikakursusel ei ole perioodil 2017–2022 osalenud ükski õpetaja. 16 õpetajat on osalenud 70tunnisel koolitusel „Koostöö ja lõimingu kaudu üldpädevuste kujunemiseni õpilastes“. Juhtkonna sõnul motiveerivad nad õpetajaid keelekursustel osalema ning annavad õpetajatele, kes kursustel osalevad, koolivaheagadel vaba aega kursusel osalemise aja kompenseerimiseks.

Direktor on sõlminud ühe kvalifikatsioonita õpetajaga tähtajatu töölepingu. Juhime tähelepanu, et haridusasutuse juht peab tegema kõik endast sõltuva, et täita õpetajate

ametikohad kvalifikatsiooninõuetele vastavate isikutega. Õpetajaga, kelle kvalifikatsioon nõuetele ei vasta, saab PGSi⁴² alusel sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks tingimusel, et õpetaja vaba ametikoha täitmiseks korraldatud konkursil ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat õpetajat. PGSi⁴³ kohaselt kehtestab kooli õppealajuhataja, õpetajate, tugispetsialistide ja teiste õppe- ja kasvatusalal töötavate isikute ametikohtadele korraldatava konkursi läbiviimise korra kooli nõukogu. Kooli nõukogu on nimetatud korra kehtestanud⁴⁴.

Kooli direktor on sõlminud tähtajalised töölepingud kahe kvalifikatsiooni omava õpetaja ja logopeediga, kuid tähtajalise töölepingu sõlmimine saab toimuda vaid õigusaktidega ettenähtud juhtudel, st lähtudes töölepingu seadusest⁴⁵ (edaspidi *TLS*) või PGSist⁴⁶. TLSist tulenevalt saab tähtajalist töölepingut sõlmida juhul, kui seda õigustavad töö ajutisest tähtajalisest iseloomust tulenevad mõjuvad põhjused, eelkõige töömahu ajutine suurenemine või hooajatöö tegemine⁴⁷. Kui tööandja ja töötaja lepivad kokku, et tööleping on tähtajaline, peab tööandja lisaks üldistele töölepingu tingimustele teavitama töötajat töötingimuste erijuhust ning teatama töötajale töölepingu kestuse ja tähtajalise töölepingu sõlmimise põhjuse⁴⁸.

Järelevalves ilmnes, et koolis töötab tugispetsialistidest logopeed, kellel on nõutav kvalifikatsioon. Eripedagoogi, psühholoogi teenuse osutamiseks on sõlmitud 01.09.2021 koostööleping MTÜga Igale lapsele oma kodu, lepingut täiendati 23.09.2022 sotsiaalpedagoogi teenuse osutamisega. Koolis töötab sotsiaalpedagoog, kelle töösuhe on peatunud ja kelle kvalifikatsioon nõuetele ei vasta, sest puudub erialane kõrgharidus või sotsiaalpedagoogi kutse.

5.1. Ettepanekud direktorile

- 5.1.1. Kvalifikatsiooninõuetele mittevastavate õpetajatel soovitame taotleda esimesel võimalusel õpetajakutse, direktoril ja kooli pidajal toetada ja motiveerida õpetajaid õpetajakutse taotlemisel.
- 5.1.2. Kvalifikatsiooninõuetele mittevastaval sotsiaalpedagoogil soovitame taotleda esimesel võimalusel sotsiaalpedagoogi kutse, et tööle naastes oleks sotsiaalpedagoogi kvalifikatsiooninõue täidetud.
- 5.1.3. Leida õpetajatele võimalus osaleda eesti keele koolitustel ning ka eesti keele kui võõrkeele metoodikaalastel koolitusel ja toetada õpetajaid nõutava taseme keeleeksami sooritamisel.
- 5.1.1. Suunata õpetajaid üksteiselt õppimisele, osalema partnerkoolide õppeprotsessis ning suvelaagrites, lisaks pakkuda individuaalset tuge, sh mentorlust neile õpetajatele, kes on valmis oma keeleoskust parandama. Keeleõppeplaani võivad kuuluda sellised tegevused nagu keelekursused, keeleklubid, mentorõpe, tööjõuvahetused, koolivahetused, stažeerimised jms.
- 5.1.2. Julgustada ja toetada õpetajaid kasutama individuaalseid ressursse (osalema koolitustel, kasutama eestikeelset meediat), ületamaks keelebarjääre ja saavutamaks

⁴² PGS, § 74 lg 7.

⁴³ PGS, § 74 lg 1¹ p 8.

⁴⁴ MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine 24.09.2020 koosoleku otsus numbrita.

⁴⁵ TLS, § 9.

⁴⁶ PGS, § 74 lg 7.

⁴⁷ TLS, § 9.

⁴⁸ TLS, § 6 lg 2.

eesti keele oskus nõutaval tasemel. Eesti keelt vajalikul tasemel valdavate pedagoogide vähesus ei võimalda kvaliteetselt eesti keeles aineid õpetada.

- 5.1.3. Koostöös pidajaga koostada õpetajate ja tugispetsialistide tööle värbamiseks motivatsioonipakett, mille rakendamine hõlbustaks õpetajate ja tugispetsialistide ametikohtade täitmist.

5.2. Ettekirjutused pidajale

- 5.2.1. Tagamaks koolis töötavate õppe- ja kasvatusala töötajate kvalifikatsiooni vastavus põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74 lõigetes 6, 7 ja 9 esitatud nõuetele, tagada koolis avalike konkursside korraldamine nende õppe- ja kasvatusala töötajate ametikohtadele, kellel on olemas nõutav tasemeharidus, kuid puudub õpetajakutse, juhul, kui töötajale ei ole omistatud õpetajakutset hiljemalt 01.12.2023. Täitmise tähtaeg: 01.12.2023.
- 5.2.2. Tagada Eesti hariduse infosüsteemi kantud andmete õigsus, lähtudes Vabariigi Valitsuse 05.08.2004. a määruse nr 265 „Eesti hariduse infosüsteemi asutamine ning põhimäärus“ § 6 lõikest 2 ja § 18 lõike 1 punktides 17, 21 ja 23 sätestatust vastavalt käesoleva õiendi punktis 5 toodud selgitustele. Täitmise tähtaeg: alates õiendi teatavakstegemisest, tõendavate dokumentide esitamise tähtaeg 01.01.2023.